

1. 🏠 Projekto pristatymas: Roma

Projekto tikslas

Įsivaizduokite save **Romos piliečiu!** Kaip prisidėtumėte prie valstybės valdymo ir gerovės?

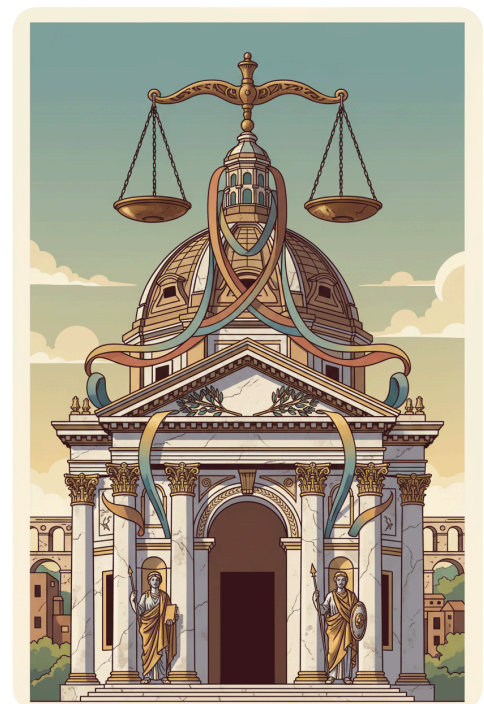
Šio projekto tikslas – įsijausti į Romos respublikos piliečio vaidmenį ir suprasti, kaip kiekvienas asmuo galėjo prisidėti prie valstybės valdymo ir visuomenės gerovės. Mokiniai turės galimybę išanalizuoti Romos respublikos valdymo struktūrą, piliečių teises ir pareigas, kad geriau suprastų to meto visuomenės veikimo principus. Nuotraukoje pavaizduoti senovės Romos kostiumai ir karinė įranga.

Svarbiausi aspektai

- Valdymo struktūros analizė
- Piliečių teisės ir pareigos

Analizuojant Romos respublikos valdymo struktūrą, svarbu nustatyti pagrindines institucijas, tokias kaip Senatas, konsulai, susirinkimai ir tribūnai, bei išnagrinėti jų funkcijas. Taip pat būtina išsiaiškinti, kas turėjo teisę dalyvauti valdyme ir kokios buvo piliečių teisės bei pareigos.

Svarbiausi aspektai

- Piliečių dalyvavimas
- Įtaka valstybės raidai

Nagrinėjant piliečių dalyvavimą, reikia atkreipti dėmesį į tai, kaip piliečiai dalyvavo susirinkimuose, balsavo, buvo renkami į pareigas ir tarnavo kariuomenėje. Taip pat svarbu įvertinti, kokią įtaką piliečių veiksmai ir sprendimai turėjo Romos respublikos raidai ir jos politinei bei socialinei evoliucijai.

Vertinimo kriterijai

- Išsamumas
- Tikslumas
- Originalumas
- Pristatymo kokybė

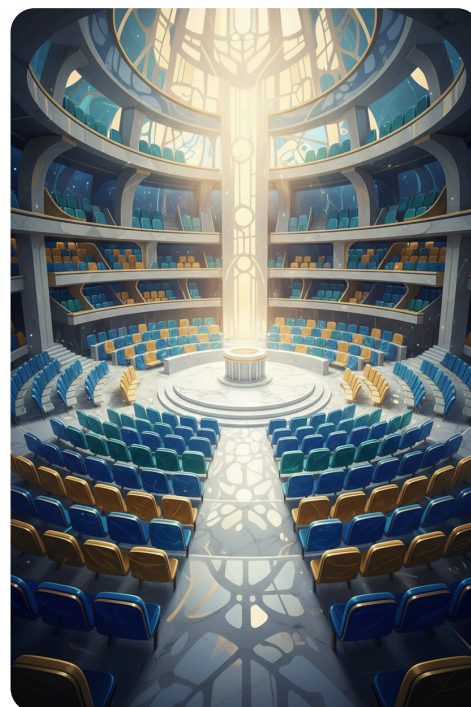
Mokinių projektai bus vertinami pagal šiuos kriterijus: išsamumas (ar projektas apima visus svarbius aspektus), tikslumas (ar pateikta informacija yra teisinga ir pagrįsta), originalumas (ar projektas pasižymi kūrybiškumu ir naujoviškumu) ir pristatymo kokybė (ar projektas yra aiškus, nuoseklus ir patrauklus).

2. 🏛️ Romos respublikos valdymo struktūra

Respublika

Respublika – valstybė, kurioje valdžia priklauso žmonėms ir jų atstovams.

Respublika (lot. *respublica* – bendras reikalas) – tai valstybės forma, kurioje aukščiausia valdžia nominaliai priklauso žmonėms, tačiau faktiškai ją įgyvendina piliečių išrinkti atstovai. Ši valdymo forma skiriasi nuo monarchijos, kur valdžia paveldimą tvarka perduodama vienam asmeniui. Respublikoje valstybės vadovas (prezidentas) yra renkamas arba skiriamas, o ne paveldimas sostą. Romos respublika gyvavo nuo 509 m. pr. Kr. iki 27 m. pr. Kr.

Institucijos

Svarbiausia institucija – **Senatas**.

Romos respublikos valdymo struktūrą sudarė piliečių renkami pareigūnai ir institucijos. Svarbiausia iš jų buvo Senatas. Senatas tvirtino įstatymus, reguliavo mokesčius, sprendė karo ir taikos klausimus. Nors formaliai pareigūnus rinko piliečių susirinkimai, iš tikrųjų respubliką valdė Senatas, todėl ilginiui ji tapo oligarchine.

Institucijos (1)

Magistratai turėjo vykdomąją valdžią.

Vykdomąją valdžią Romos respublikoje turėjo renkami valdininkai, vadinami magistratais. Aukščiausi iš jų buvo du kasmet renkami konsulai. Konsulai vadovavo vyriausybei ir armijai. Konsulas buvo vienas iš dviejų kasmet renkamų vyriausiųjų magistratų, kartu valdžiusių respubliką. Jie turėjo aukščiausią civilinę ir karinę valdžią, vadinamą *imperiumu*.

Institucijos (2)

Piliečių susirinkimai rinko pareigūnus ir balsavo dėl įstatymų.

Piliečių susirinkimai, sudaryti iš Romos piliečių, balsavo dėl įstatymų ir rinko pareigūnus. Svarbiausi buvo Centurijų susirinkimas (rinkęs konsulus ir balsavęs dėl karo) ir Genčių susirinkimas (priėmęs įstatymus ir rinkęs žemesnius pareigūnus).

Institucijos (3)

Tribūnai gynė plebėjų interesus.

Plebėjų (paprastų piliečių) interesus gynė tribūnai. Tribūnas buvo senovės Romoje plebėjų išrinktas pareigūnas, turėjęs ginti jų interesus. Jie turėjo veto teisę, kuri leido jiems blokuoti Senato ar magistratų veiksmus, kurie, jų nuomone, kenkė plebėjams.

Visuomenė

Romėnų visuomenę sudarė **patricijai** ir **plebėjai**.

Romėnų visuomenę sudarė dvi pagrindinės klasės: patricijai ir plebėjai. Patricijai buvo aristokratai arba didikai, atstovaujantys turtingiausioms giminėms. Plebėjai buvo paprasti žmonės, laisvieji gyventojai, tačiau su ribotomis teisėmis. Dėl plebėjų reikalavimų 451 m. pr. Kr. buvo sudaryti Dvylikos lentelių įstatymai, kurie buvo svarbus žingsnis link lygesnių teisių.

Piliečių teisės

- Dalyvauti susirinkimuose.
- Balsuoti.
- Būti renkamiems.
- Tarnauti kariuomenėje.

Romos piliečiai turėjo teisę dalyvauti susirinkimuose, balsuoti, būti renkamiems į pareigas ir tarnauti kariuomenėje. Paveikslėlyje matomi senovės Romos kostiumai ir karinė įranga iš leidinio "Visų tautų kostiumai" (1882 m.).

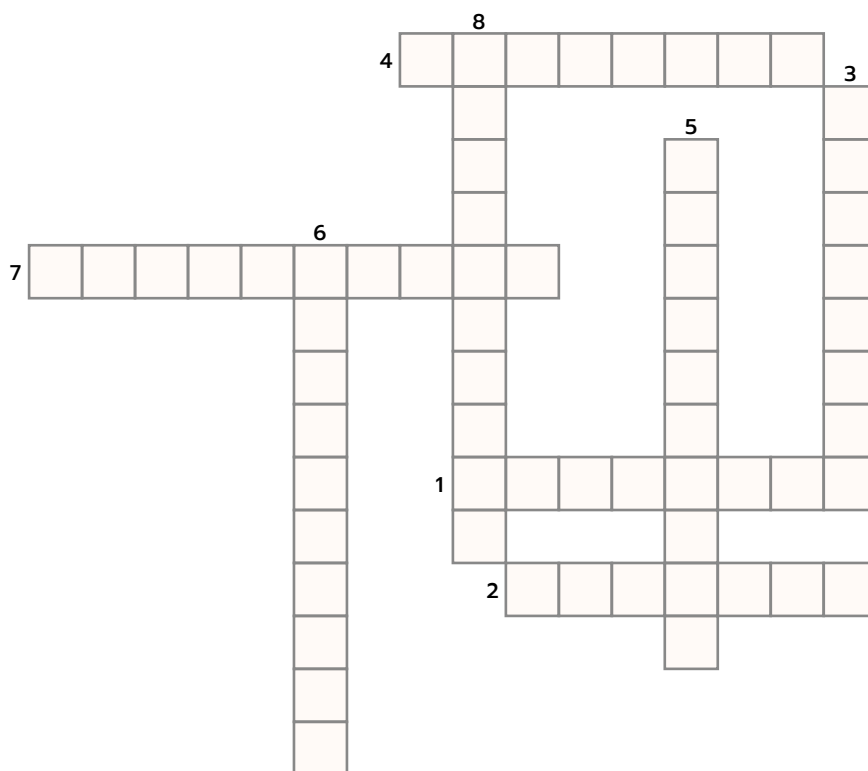
Piliečių pareigos

Ginti valstybę ir laikytis įstatymų.

Romos piliečių pareiga buvo ginti valstybę ir laikytis įstatymų. Romėnams buvo būdingas stiprus pilietinės atsakomybės, pareigos tarnauti kariuomenėje ir pagarbos įstatymams jausmas.

3. ☞ Išspręsk kryžiažodį. Atsakyk į visus pateiktus klausimus.

Aukščiausias pareigūnas
1. Romos respublikoje, renkamas kasmet.
Įstatymų tvirtinimo
2. institucija Romos respublikoje.
3. Paprastas Romos pilietis.
4. Pareigūnas, ginantis plebėjų interesus.
Aukščiausią civilinę
5. ir karinę valdžią turėjęs asmuo.
Susirinkimas, rinkęs
6. konsulus ir balsavęs dėl karo.
7. Turtingiausių giminių atstovas Romoje.
Valstybės forma, kurioje
8. valdžia priklauso žmonių išrinktiems atstovams.

4. ☞ Institucijų funkcijų aptarimas

Grupės

- Pasiskirstykite į **4** grupes.
- Kiekviena grupė aptars **vieną** instituciją.

Mokiniai skirstomi į keturias grupes. Kiekviena grupė atsakinga už vienos iš pagrindinių Romos respublikos institucijų – Senato, konsulų, susirinkimų arba tribūnų – analizę.

Institucijos (1)

- **Senatas:**
- Įstatymai
- Mokesčiai
- Karo klausimai

Senatas buvo atsakingas už įstatymų tvirtinimą, mokesčių nustatymą ir sprendimų priėmimą dėl karo ir taikos. Grupė, analizuojanti Senatą, turėtų išnagrinėti jo įtaką ir galią Romos respublikoje.

Institucijos (2)

- **Konsulai:**
- Civilinė valdžia
- Karinė valdžia

Konsulai turėjo aukščiausią civilinę ir karinę valdžią. Grupė, tirianti konsulus, turėtų aptarti jų vaidmenį vyriausybės valdyme ir kariuomenės vadovavime.

Institucijos (3)

- **Susirinkimai:**
- Pareigūnų rinkimai
- Įstatymų tvirtinimas

Piliečių susirinkimai rinko pareigūnus ir balsavo dėl įstatymų. Grupė, analizuojanti susirinkimus, turėtų išsiaiškinti, kaip jie veikė ir kokią įtaką turėjo piliečių dalyvavimas valdyme.

Institucijos (4)

- **Tribūnai:**
- Plebėjų interesų gynyba
- Veto teisė

Tribūnai gynė plebėjų interesus ir turėjo veto teisę. Grupė, tirianti tribūnus, turėtų aptarti, kaip jie gynė paprastų piliečių teises ir ribojo Senato bei magistratų galią.

Diskusija

- Kiekviena grupė pristato **savo** instituciją.
- Aptariame **funkcijas** ir **svarbą**.

Kiekviena grupė pristato savo instituciją klasei, paaiškindama jos funkcijas ir svarbą Romos respublikos valdymo sistemoje. Mokiniai turėtų būti skatinami užduoti klausimus ir diskutuoti apie kiekvienos institucijos vaidmenį. Iliustracijoje pavaizduoti senovės Romos kostiumai ir karinė įranga iš leidinio „Visų tautų kostiumai“ (1882 m.).

5. 🏠 Pasiruošimas diskusijai

Namų darbai

- Peržiūrėti Romos respublikos valdymo struktūrą.

Mokiniamis skiriama peržiūrėti Romos respublikos valdymo struktūros medžiagą. Tai apima pagrindinių institucijų, tokių kaip Senatas, konsulai, susirinkimai ir tribūnai, funkcijas bei piliečių teises ir pareigas.

Namų darbai (1)

- Pasiruošti diskusijai apie piliečių vaidmenį.

Mokiniai turi pasiruošti diskusijai apie piliečių vaidmenį Romos respublikoje. Reikėtų apmąstyti, kokias teises ir pareigas turėjo piliečiai, kaip jie dalyvavo valdyme ir kokią įtaką darė valstybės gyvenimui.

Diskusijos klausimai

- Kokios buvo piliečių teisės ir pareigos?

Diskusijos metu bus nagrinėjama, kokias teises turėjo Romos piliečiai, įskaitant teisę dalyvauti susirinkimuose, balsuoti ir būti renkamiems į pareigas. Taip pat bus aptariamos piliečių pareigos, tokios kaip valstybės gynimas ir įstatymų laikymasis.

Diskusijos klausimai (1)

- Kaip piliečiai dalyvavo valdyme?

Diskusijos metu bus analizuojama, kaip Romos piliečiai dalyvavo valdyme per susirinkimus ir balsavimus. Bus aptariamas jų vaidmuo renkant pareigūnus ir priimant įstatymus.

Diskusijos klausimai (2)

- Kokia buvo piliečių įtaka valstybei?

Diskusijos metu bus svarstoma, kokią įtaką Romos piliečiai darė valstybės gyvenimui. Bus analizuojama, kaip jų dalyvavimas valdyme ir pilietinė atsakomybė prisidėjo prie Romos respublikos stiprinimo.